

Хамініч С. Ю.,

*доктор економічних наук, професор,
старший науковий співробітник*

*Дніпропетровського науково-дослідного інституту судових експертиз;
професор кафедри соціально-економічних дисциплін
Дніпровського державного університету внутрішніх справ
м. Дніпро, Україна*

Полякова С. В.,

*кандидат філологічних наук, доцент,
доктор філософії в філології, учений секретар*

*Дніпропетровського науково-дослідного інституту судових експертиз
м. Дніпро, Україна*

РОЛЬ ОСВІТИ У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ ВИМІРІ: ПЕРЕВАГИ І ВИКЛИКИ

Проблематика глобалізації охоплює всі сфери життя, і однією з ключових областей, що зазнали значних змін, є освіта. У глобалізаційному вимірі освіта стає як засобом передачі знань, а й найважливішим чинником розвитку міжкультурних взаємодій, соціально-економічного прогресу та формування глобального світогляду. Основні аспекти освіти в умовах глобалізації зазначаються у таких напрямках:

- глобалізація та доступ до знань;
- інтернаціоналізація освітніх програм;
- удосконалення змісту освіти;
- цифровізація та її вплив на науково-освітню сферу;
- роль приватного сектора у розвитку науки та освіти;
- регіональні науково-освітні кластери;
- міжнародне співробітництво та конкуренція у науково-освітній сфері [1].

Одним із головних досягнень глобалізації в галузі освіти є зростання доступності інформації. Завдяки Інтернету та розвитку технологій учні та викладачі по всьому світу отримали доступ до освітніх ресурсів, курсів, лекцій та досліджень з різних країн. Масові відкриті онлайн-курси, такі як Coursera та EdX, дозволили мільйонам людей навчатися у провідних світових університетах, незалежно від їхнього розташування. Це сприяє демократизації освіти, скорочення розриву між країнами з різним рівнем економічного розвитку.

Глобалізація призвела до розвитку співпраці між навчальними закладами різних країн, що виявилось у спільних освітніх програмах,

обміні студентами та академічними кадрами. Програми обміну, такі як Erasmus, дозволяють студентам отримувати досвід навчання за кордоном, розширювати свій кругозір та розвивати навички міжкультурного спілкування. Університети запроваджують міжнародні стандарти якості, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності випускників на світовому ринку праці. Глобалізація вимагає від освітніх систем адаптації нових вимог часу. У навчальні програми вводяться такі дисципліни як світова економіка, міжнародні відносини, глобальна екологія, що сприяє формуванню у студентів глобального мислення. Велика увага приділяється вивченню іноземних мов, які є важливим інструментом міжкультурної взаємодії.

Цифровізація, що охоплює всі аспекти сучасного життя, значно впливає і на науково-освітню сферу, змінюючи способи отримання знань, проведення досліджень та взаємодії з освітніми установами. Розвиток інформаційних технологій дозволив прискорити доступ до інформації, спростити процес навчання та покращити комунікацію між науковими колективами по всьому світу.

З впровадженням технологій дистанційної освіти та онлайн-курсів університети та навчальні заклади розширюють свої можливості, пропонуючи студентам гнучкі форми навчання, доступ до міжнародних програм та підвищуючи інклюзивність освітнього процесу. Це дозволяє не тільки збільшити кількість учнів, а й знизити витрати на освітні процеси, що позитивно впливає на економіку [2]. Цифровізація науки також стимулює прискорення досліджень завдяки використанню великих даних, штучного інтелекту та інших передових технологій. Сучасні дослідницькі платформи та хмарні обчислення відкривають доступ до величезних обсягів даних, що дозволяє вченим проводити аналізи швидше та точніше. Це веде до створення нових продуктів та послуг, розширюючи можливості комерціалізації наукових досягнень.

Приватний сектор все активніше залучається до розвитку науки та освіти. Багато компаній усвідомлюють, що інвестиції в освіту та наукові дослідження можуть значно підвищити їхню конкурентоспроможність. Спільні освітні програми, розроблені у партнерстві з університетами, дозволяють компаніям готувати фахівців із необхідними навичками та знаннями. Крім того, багато великих корпорацій, особливо у сфері високих технологій, активно підтримують наукові дослідження через фінансування проектів та грантів, створення лабораторій та дослідницьких центрів. Така синергія між бізнесом та науково-освітньою сферою дозволяє прискорювати процес впровадження інновацій та скорочувати шлях від наукових відкриттів до реального застосування в економіці.

Фондові ринки та венчурні компанії також відіграють важливу роль у фінансуванні стартапів, що ґрунтуються на наукових розробках. Особливо активно приватний сектор бере участь у фінансуванні

біотехнологій, ІТ та інших високотехнологічних галузей, які безпосередньо пов'язані з результатами наукових досліджень.

Створення науково-освітніх кластерів – це один із ефективних інструментів для стимулювання економічного розвитку. Кластери являють собою територіальні об'єднання університетів, наукових інститутів та високотехнологічних компаній, які взаємодіють один з одним, обмінюються знаннями та технологіями, створюючи сприятливе середовище для інновацій та зростання. Прикладом успішних кластерів можуть бути Кремнієва долина в США, технополіси в Японії та наукомісткі кластери в Європі. Такі кластери стають центрами концентрації інноваційних розробок та залучення інвестицій. Розвиток регіональних науково-освітніх кластерів сприяє економічному зростанню регіонів, створює нові робочі місця та покращує інфраструктуру. Крім того, такі кластери залучають до себе молодих учених та студентів, що допомагає утримувати таланти всередині країни, запобігаючи «витоку мозку».

В умовах глобалізації наука та освіта стають міжнародними процесами, що відкриває нові можливості для співпраці, а й посилює конкуренцію між країнами. Міжнародні наукові проекти та програми обміну сприяють обміну знаннями та технологіями, що дозволяє прискорювати розвиток наукових досліджень та освітніх програм. Проте країни також конкурують за таланти, інвестиції та наукові досягнення. Найкращі університети світу залучають студентів та дослідників з усього світу, що допомагає зміцнювати їхні позиції на міжнародній арені та сприяє розвитку економіки країн, де вони знаходяться. У зв'язку з цим для держав стає важливим розвиток привабливого науково-освітнього середовища, яке здатне конкурувати на світовому рівні.

Програми міжнародного співробітництва, програми обміну між університетами, а також глобальні наукові консорціуми відіграють важливу роль у розвитку науки та освіти. Вони допомагають країнам ділитися кращими практиками, інтегрувати свої наукові та освітні системи, що зрештою сприяє зростанню світової економіки та підвищенню загального рівня знань.

Однак, незважаючи на всі переваги, глобалізація вносить і низку викликів. Виникає проблема стандартизації освіти, що може спричинити втрату унікальних національних освітніх традицій. Уніфікація програм іноді створює загрозу культурному розмаїттю та унікальності місцевих освітніх систем.

Глобалізація відкриває доступ до багатьох освітніх ресурсів, але вона також посилює проблему нерівності. Країни та регіони з високим рівнем економічного розвитку мають більше можливостей для впровадження передових освітніх технологій, тоді як бідні регіони часто залишаються за бортом цих процесів. Розвиток технологій, що

прискорюється, також ставить перед системою освіти завдання адаптації, що може бути проблематичним для країн з обмеженими ресурсами.

У разі глобалізації змінюються вимоги до професійних навичок. Сучасні роботодавці шукають співробітників, які володіють не тільки глибокими знаннями у своїй галузі, але й мають міждисциплінарні навички, вміння працювати в міжнародних командах і адаптуватися до умов, що швидко змінюються. Освітні системи повинні враховувати ці вимоги, надаючи студентам можливості для розвитку критичного мислення, гнучкості та комунікативних навичок.

Таким чином, глобалізація вплинула на освіту, відкривши нові можливості для студентів та викладачів, але одночасно поставивши ряд складних завдань перед освітніми системами різних країн. З одного боку, глобалізація сприяє доступності освіти, міжкультурному обміну та розвитку нових освітніх технологій, а з іншого – вона посилює проблему нерівності та ставить під загрозу культурне розмаїття освітніх систем. Важливо, щоб за умов глобалізації освіта сприяла як підготовці кадрів для глобального ринку праці, а й збереженню унікальних освітніх традицій кожної країни.

Список використаних джерел:

1. Хамініч С. Ю. Основні тренди освіти в системі економіки знань. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія : «Економічні науки»*. 2023. № 5. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2023-5-8886>
2. Khaminich S., Heti K. The knowledge economy as a factor for enterprise development in management system. *Scientific journal «Philosophy, economics and law review»*. Volume 1, no. 1. 2023, P. 103–115.